

คู่มือการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด

กองอำนวยการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการคุมประพฤติ
กรมคุมประพฤติ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

คำนำ

สืบเนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองประพจน์ พ.ศ. ๒๕๕๙ และระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบกับมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยงานคุ้มครองประพจน์ กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดถึงวิธีการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจไว้อย่างชัดเจน จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานคุ้มครองประพจน์ที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและมาตรฐานงานคุ้มครองประพจน์ดังกล่าว นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากเดิมมาเป็นสังคมวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ดังนั้น กระบวนการทำงานจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องทั้งกฎหมาย ระเบียบและมาตรฐานงานคุ้มครองประพจน์ ตลอดจนรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอีกด้วย อย่างไรก็ตาม แนวทางการปฏิบัติงานที่ใช้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันอันได้แก่ คู่มือการปฏิบัติงานและหนังสือเวียนต่างๆ นั้น ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานงานคุ้มครองประพจน์ตลอดจนไม่ทันสมัยต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว

คู่มือการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดฉบับนี้ จึงเป็นคู่มือการปฏิบัติงานอันมีผลมาจากการบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบ และการกำหนดมาตรฐานงานคุ้มครองประพจน์ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขคู่มือเดิมที่ใช้อยู่ให้มีความสอดคล้องและทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทุกขั้นตอนของกระบวนการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดและเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง รวมถึงเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้พนักงานคุ้มครองประพจน์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการแสวงหาข้อเท็จจริงของนักโทษเด็ดขาดอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กลุ่มสืบเสาะและพินิจและควบคุมและสอดส่อง
กองอำนวยการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการคุ้มครองประพจน์
มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑	ความเป็นมาของคู่มือ	๕
๑.๒	ความหมาย	๖
๑.๓	วัตถุประสงค์ของการสืบเสาะเพื่อการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก	๖
๑.๔	ขั้นตอนการดำเนินการการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด	๖
๑.๕	ประโยชน์ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) มาใช้กับผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก	๗
๑.๖	วิธีการใช้คู่มือ	๘

บทที่ ๒ การสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด

๒.๑	การรับคดี	๑๒
๒.๒	การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง	๑๗
๒.๓	การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน	๒๖
๒.๔	การจัดทำรายงาน	๓๓
๒.๕	การจัดเก็บสำนวน	๓๔

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑	วิธีการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศ กรมคุมประพฤติกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์
ภาคผนวก ๒	วิธีการตรวจสอบประวัติบุคคล
ภาคผนวก ๓	ขั้นตอนเข้าใช้งานระบบ DXC
ภาคผนวก ๔	การนำเข้าข้อมูลในระบบสารสนเทศ
ภาคผนวก ๕	กฎหมายที่ใช้ในการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะที่เป็นนักโทษเด็ดขาด
ภาคผนวก ๖	ระเบียบที่ใช้ในการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะที่เป็นนักโทษเด็ดขาด
ภาคผนวก ๗	หนังสือเวียน
ภาคผนวก ๘	แบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
ภาคผนวก ๙	ตัวอย่างรายงานการสืบเสาะและพินิจ

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๑. แสดงขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ	๑๐
๒. แสดงขั้นตอนการรับคดี	๑๑
๓. แสดงขั้นตอนการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง	๑๖
๔. แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินและการแสดงขั้นตอนการจัดทำรายงาน	๒๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑. ความเป็นมา

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ กำหนดให้กรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานหลักในการคุมประพฤติผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ต่อมาได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ และกรมคุมประพฤติได้รับมอบภารกิจการคุมประพฤติผู้ได้รับการพักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุกจากกรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ในระยะเริ่มต้นภารกิจใหม่ กรมคุมประพฤติได้จัดทำแนวปฏิบัติการสืบเสาะข้อเท็จจริง และการติดตามและสอดส่องผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติได้ศึกษาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานและใช้ในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อมารูปแบบ หลักการ การปฏิบัติงานได้มีการพัฒนาไปในหลายด้าน กรมคุมประพฤติจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสืบเสาะข้อเท็จจริงและงานควบคุมและสอดส่องผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกขึ้น ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ๘/๒๕๔๘ สำหรับพนักงานคุมประพฤติและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงาน

ต่อมาได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “เมื่อจะมีการพักการลงโทษหรือการลดวันต้องโทษจำคุกให้นักโทษเด็ดขาด ให้กรมราชทัณฑ์หรือเรือนจำทหารส่งหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักงานคุมประพฤติโดยเร็ว” และ มาตรา ๒๔ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า “เมื่อได้รับหนังสือตามมาตรา ๒๓ วรรคสอง ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจแล้วทำรายงานและความเห็นให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่สำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น อธิบดีอาจขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวัน โดยแจ้งให้กรมราชทัณฑ์หรือเรือนจำทหารทราบ” ส่วนการดำเนินการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๒ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมดังกล่าวได้กำหนดการดำเนินการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ได้แก่ การรับคดี การแสวงหา และการรวบรวมข้อเท็จจริง การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน ตลอดจนการจัดทำรายงาน

ตามที่พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจนจึงทำให้แนวทางการดำเนินงานที่กำหนดไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานและหนังสือเวียนต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ นั้น ไม่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบดังกล่าว ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องจัดทำกระบวนการปฏิบัติงานใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบ รวมถึงสามารถรองรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคสังคมวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) อีกด้วย

ดังนั้น การจัดทำคู่มือฉบับนี้ จึงมีผลมาจากการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ มาตรฐานงานคุมประพฤติและการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งนี้ เนื้อหาและรายละเอียดของคู่มือจึงมุ่งให้พนักงานคุมประพฤติผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

๒. ความหมาย

การสืบเสาะและพินิจ หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจเพื่อประมวลข้อเท็จจริง จัดทำรายงานและความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ

ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ หมายความว่า ผู้ต้องหา จำเลย นักโทษเด็ดขาด หรือบุคคลอื่น ซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้เข้าสู่กระบวนการสืบเสาะและพินิจของพนักงานคุมประพฤติ

การสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริง ประวัติภูมิหลังและรายละเอียดหลักฐานต่างๆของนักโทษเด็ดขาด ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสมของผู้ประกอบการในการควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษตลอดจนผลกระทบด้านความปลอดภัยของสังคม โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้นำข้อมูลต่างๆมาวิเคราะห์และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นส่งเรือนจำหรือทัณฑสถานเพื่อเสนอคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก พิจารณาก่อนที่จะมีการอนุมัตินักโทษเด็ดขาดให้ได้รับพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกออกไปก่อนครบกำหนดโทษด้วยวิธีการคุมประพฤติ

การพักการลงโทษ (Parole) หมายถึง การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกมาอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษายกใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ ซึ่งเป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาดให้มีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี มีอาชีพสุจริตและประพฤติตนเป็นพลเมืองดีภายหลังพ้นโทษ มาตรการนี้ถือเป็นประโยชน์ที่ให้แก่ักโทษเด็ดขาดที่ประพฤติตนดีมีระเบียบวินัยระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ การกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่

การลดวันต้องโทษจำคุก (Good-Time Allowance) หมายถึง การให้ประโยชน์ลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาดที่แสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดทน ความก้าวหน้าในการศึกษา ทำการงานให้เกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษในระหว่างต้องโทษอยู่ในเรือนจำ โดยนักโทษเด็ดขาดจะได้รับวันลดวันต้องโทษจำคุกตามชั้นของนักโทษเด็ดขาด ซึ่งนักโทษเด็ดขาดที่เหลือโทษจำคุกเท่ากับจำนวนวันที่ได้รับการสะสมลดวันต้องโทษจำคุก จะได้รับการพิจารณาปล่อยออกไปอยู่นอกเรือนจำก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติ

ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลหรือองค์กรตามที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด แจ้งไว้ท้ายแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๑ เช่น บุคคลในครอบครัว นายจ้าง มูลนิธิ เป็นต้น

๓. วัตถุประสงค์ของการสืบเสาะพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

๑. เพื่อแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด
๒. เพื่อแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ประกอบการ ครอบครัว ผู้เสียหายและชุมชน
๓. เพื่อเสนอรายงานและความเห็นต่อคณะอนุกรรมการ ฯ ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการพักการลงโทษลดวันต้องโทษจำคุก

๔. ขั้นตอนการดำเนินการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด

สืบเนื่องจากเรือนจำหรือทัณฑสถานมีหลักเกณฑ์การพิจารณาการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก โดยก่อนปล่อยนักโทษเด็ดขาดพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกนั้นต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับผู้ประกอบการที่จะดูแลนักโทษเด็ดขาดระหว่างพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก และสภาพแวดล้อมที่นักโทษเด็ดขาดจะกลับไปพักอาศัย เรือนจำ/ทัณฑสถานจะมีหนังสือขอความร่วมมือสืบเสาะข้อเท็จจริงไปยังสำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ที่ผู้ประกอบการพักอาศัย พร้อมแนบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อย (แบบ ส.๑-๔๖) และภายหลังจากสำนักงานคุมประพฤติได้รับคำสั่งแล้ว สำนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการสืบเสาะและพินิจ

ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ และระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการสืบเสาะและพินิจ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การรับคดี เมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือให้สืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน ให้เจ้าหน้าที่ธุรการดำเนินการเบื้องต้น ดังนี้

๑) ตรวจสอบที่อยู่ของผู้อุปการะว่ามีที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของสำนักงานคุมประพฤติที่รับคดีหรือไม่ หากมีที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของสำนักงานคุมประพฤติที่รับคดีให้ธุรการคดีจัดตั้งสำนวนและเสนอผู้อำนวยการหรือผู้ได้รับมอบหมายพิจารณาอนุญาตคดี แต่หากที่พักอาศัยของผู้อุปการะไม่ได้อยู่ในเขตพื้นที่ของสำนักงานคุมประพฤติที่รับคดีให้ธุรการคดีส่งคดีให้กับสำนักงานคุมประพฤติที่อยู่ในเขตพื้นที่และประสานธุรการคดีของสำนักงานคุมประพฤติดังกล่าวทราบ

๒) ตรวจสอบประวัติการกระทำผิด

๓) นำเข้าข้อมูลระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติและสารบบของสำนักงานคุมประพฤติ

๔) จัดทำสำนวนคดีสืบเสาะและพินิจพร้อมทั้งรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องเสนอผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติหรือผู้ได้รับมอบหมายพิจารณาอนุญาตคดีให้กับพนักงานคุมประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการสืบเสาะและพินิจ เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

๑) รวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบบันทึกข้อมูลของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด (แบบ ส.๑ - ๔๖) ผลการตรวจสอบประวัติการกระทำผิด ที่อยู่ผู้เสียหาย (กรณีคดีที่มีผู้เสียหาย) เป็นต้น พร้อมทั้งวางแผนการสืบเสาะและพินิจ

๒) มีหนังสือเรียกผู้อุปการะมาให้ถ้อยคำเพื่อทราบว่าผู้อุปการะมีความพร้อมและยอมรับอุปการะผู้ถูกสืบเสาะและพินิจหรือไม่

๓) สอบบันทึกถ้อยคำผู้อุปการะพร้อมทั้งความเห็นเกี่ยวกับการยอมรับอุปการะผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ความเห็นของผู้อุปการะให้เป็นไปตามความสมัครใจ กรณีผู้อุปการะไม่ยินยอมหรือไม่ยอมรับอุปการะผู้ถูกสืบเสาะและพินิจให้พนักงานคุมประพฤติดสอบถามสาเหตุหรือเหตุผลพร้อมทั้งบันทึกเป็นหลักฐาน

๔) สอบบันทึกถ้อยคำและความเห็นของผู้เสียหายที่ประสงค์หรือไม่ประสงค์ให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก รวมทั้งผลกระทบอันเกิดจากการกระทำของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ

๕) สืบเสาะบ้านและสภาพแวดล้อมของผู้อุปการะที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจจะพักอาศัยอยู่ด้วย สอบบันทึกความเห็นของผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน รวมถึงความเห็นของผู้ได้รับผลกระทบ (ถ้ามี) เกี่ยวกับการพิจารณาปล่อยผู้ถูกสืบเสาะและพินิจพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก

๖) พนักงานคุมประพฤติอาจมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการตามข้อ ๓) และ ข้อ ๕) ยกเว้นการสอบบันทึกความเห็นของผู้ได้รับผลกระทบ

๗) รวบรวม วิเคราะห์และประเมินข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะและพินิจทั้งหมด

๘) จัดทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นของพนักงานคุมประพฤติส่งไปยังเรือนจำหรือทัณฑสถาน ที่ขอความร่วมมือ

๕. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) มาใช้กับผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก

กรมคุมประพฤติได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้โดยเป็นนวัตกรรมที่เพิ่มขีดความสามารถของระบบงานคุมประพฤติในรูปแบบโทษระดับกลาง (Intermediate-Sanction) และการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (Intensive Probation) อันจะนำไปสู่การส่งเสริมมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกและยกระดับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดตามมาตรฐานสากล

ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก เป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) นอกจากมาตรการสำคัญในการคุมความประพฤติแล้ว การติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว จะสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้กับสังคม ในการติดตาม ควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ในการปฏิบัติตามเงื่อนไขและเข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูตามแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด ดังนั้น ข้อมูลและความเห็นของพนักงานคุมประพฤติในกระบวนการสืบเสาะและพินิจผู้อุปการะ สภาพแวดล้อม ลักษณะทางกายจิตและอารมณ์ จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเสนอให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้เข้าเกณฑ์ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ

๖. วิธีการใช้คู่มือ

พนักงานคุมประพฤติควรศึกษาคู่มือการปฏิบัติงานให้เข้าใจโดยละเอียดก่อนการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สามารถศึกษาความเป็นมา ความหมาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการพิจารณาพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก และวิธีการใช้คู่มือ จากบทที่ ๑ และศึกษาขั้นตอนและวิธีการสืบเสาะและพินิจ จากบทที่ ๒

อนึ่ง ผู้จัดทำได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ แนวทาง ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รวบรวมไว้ในภาคผนวกด้วยแล้ว

บทที่ ๒

การสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด

การสืบเสาะและพินิจเป็นภารกิจที่สำคัญของกรมคุมประพฤติ ซึ่งประกอบไปด้วยการสืบเสาะและพินิจจำเลยและการสืบเสาะและพินิจนักโทษเด็ดขาด เป็นการกลั่นกรองผู้กระทำผิดที่เหมาะสมเข้าสู่กระบวนการคุมความประพฤติ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการแก้ไขปรับปรุงตนเองในชุมชนของผู้กระทำผิด การสืบเสาะและพินิจนักโทษเด็ดขาดเป็นการกลั่นกรองก่อนที่จะอนุมัตินักโทษเด็ดขาดให้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สร้างความปลอดภัยและความเชื่อมั่นของสังคมที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการดำเนินงานจึงต้องมีความชัดเจน เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ และมาตรฐานงานคุมประพฤติ โดยต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นตอนการรับคดี เป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ธุรการดำเนินการรับหนังสือจากเรือนจำและทัณฑสถานตรวจสอบที่อยู่กับภูมิสำเนาของผู้อุปการะตรงตามพื้นที่ที่สำนักงานคุมประพฤติรับผิดชอบแล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน จัดตั้งสำนวนและเสนอผู้อำนวยการหรือผู้ได้รับมอบหมายพิจารณาอนุมัติ

๒. ขั้นตอนการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงโดยการสอบปากคำผู้อุปการะ ผู้นำชุมชน หรือเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสมของผู้อุปการะในการควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษ โดยคำนึงถึงผลกระทบด้านความปลอดภัยของสังคม

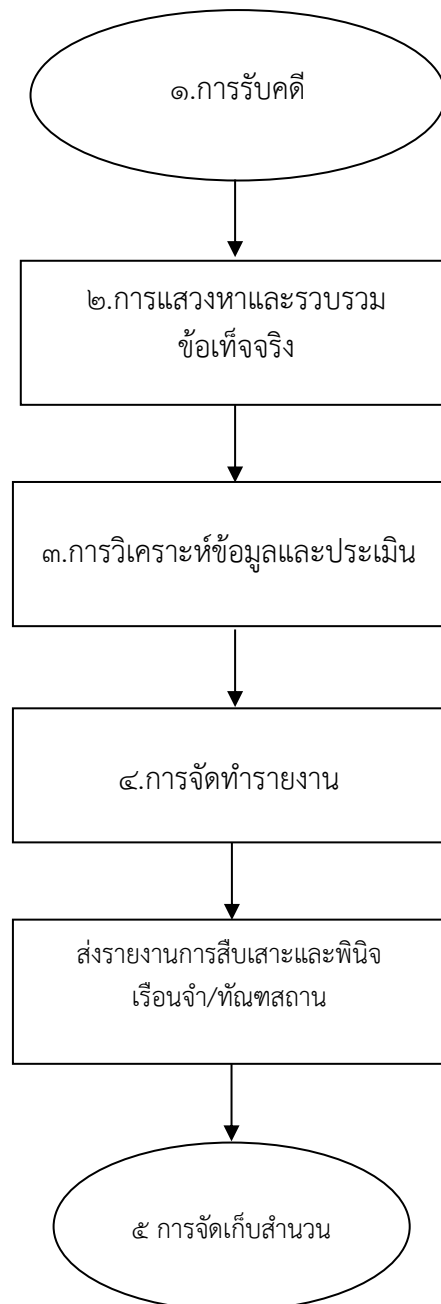
๓. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน เป็นการนำข้อมูลเกี่ยวกับผู้อุปการะ ผู้เสียหาย เพื่อนบ้าน หรือผู้นำชุมชน และสภาพแวดล้อมของผู้อุปการะ ซึ่งได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์และประเมินเพื่อพิจารณาปล่อยตัวพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก

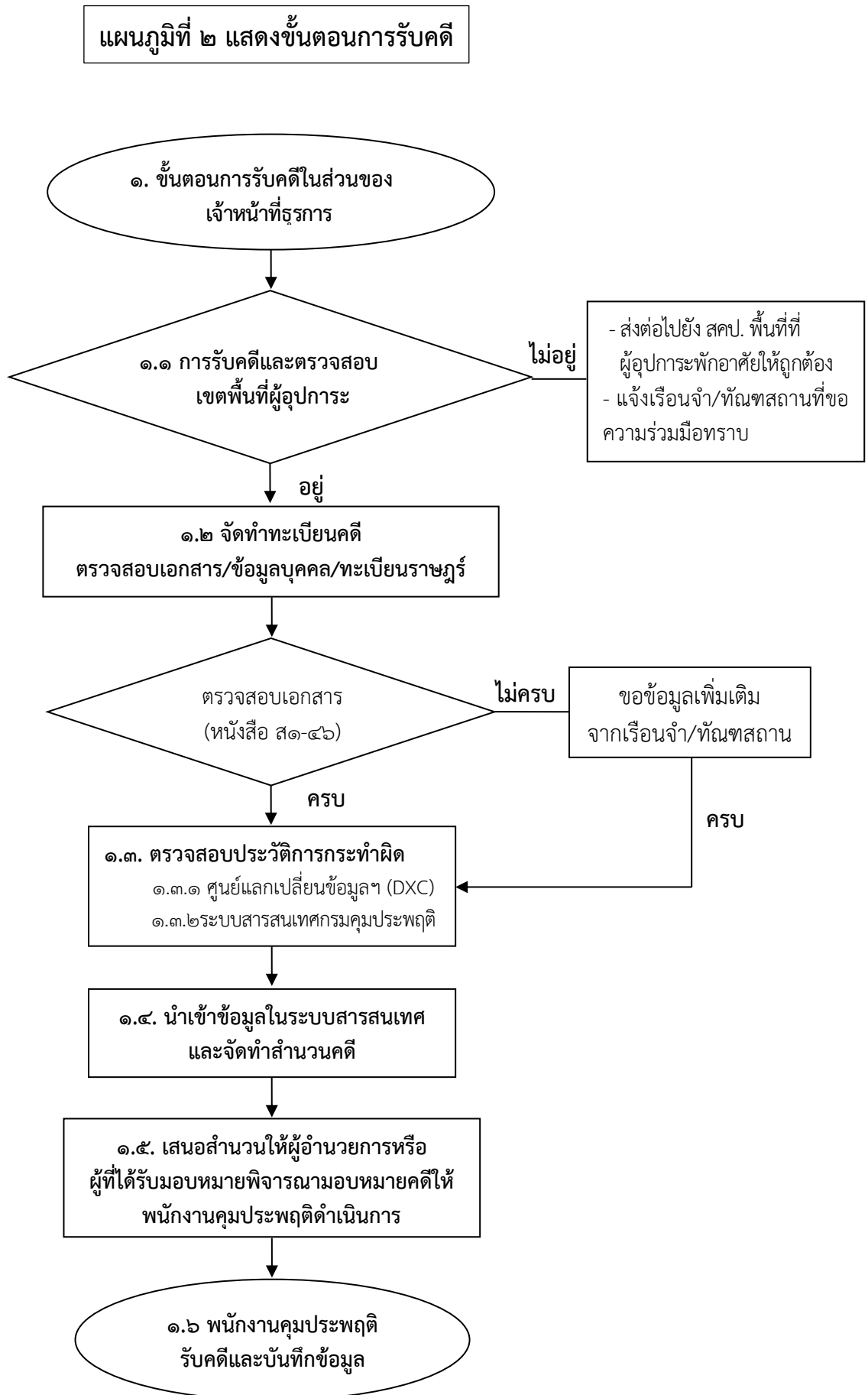
๔. ขั้นตอนการจัดทำรายงาน เมื่อพนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเรียบร้อยแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องประมวลข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ได้จากการสอบปากคำและบันทึกถ้อยคำ และพยานหลักฐานเกี่ยวกับผู้อุปการะ ผู้เสียหาย/ฝ่ายผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้าน รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของผู้อุปการะ ประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดมาวิเคราะห์และประเมินว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสมควรได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกหรือไม่

๕. ขั้นตอนการจัดเก็บสำนวน หลังจากส่งรายงานการสืบเสาะและพินิจแล้ว ให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน บันทึกเลขที่หนังสือส่งรายงานและวันที่ส่งรายงานฯ ในระบบสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ และจัดเก็บร่างรายงานสืบเสาะและพินิจ และรายงานสืบเสาะและพินิจไว้ในสำนวนแล้วจึงส่งมอบสำนวนให้เจ้าหน้าที่ธุรการจัดเก็บ

ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามแผนภูมิฯ และขั้นตอนการปฏิบัติงานต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑ แสดงขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด

๑. การรับคดี

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๑. ขั้นตอนการรับคดีในส่วนของผู้เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑.๑ การรับคดีและตรวจสอบเขตพื้นที่ผู้อุทธรณ์ ๑.๒ จัดทำทะเบียนคดี ตรวจสอบเอกสาร/ข้อมูลบุคคล/ทะเบียนราษฎร	เมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือขอความร่วมมือให้สืบเสาะและพินิจจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือเรือนจำทหารให้เจ้าหน้าที่ธุรการ ตรวจสอบที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ว่าอยู่ในเขตพื้นที่ที่สำนักงานรับผิดชอบหรือไม่หากพบว่าเป็นพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานให้ดำเนินการจัดทำทะเบียนคดี ตรวจสอบข้อมูลบุคคล และดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป แต่หากผู้อุทธรณ์ไม่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤติ ให้ส่งต่อไปยังสำนักงานคุมประพฤติพื้นที่ที่ผู้อุทธรณ์พักอาศัยให้ถูกต้องและมีหนังสือแจ้งเรือนจำ/ทัณฑสถานขอความร่วมมือทราบ เมื่อผู้อุทธรณ์มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของสำนักงานคุมประพฤติให้ตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของเอกสารแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (ส.๑ – ๔๖ ตอนที่ ๑) หากพบว่าไม่ครบถ้วนให้ติดตามเอกสารหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมจากเรือนจำ/ทัณฑสถานขอความร่วมมือ หากเอกสารครบถ้วนเจ้าหน้าที่ธุรการต้องดำเนินการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเพื่อตรวจสอบข้อมูลบุคคล แล้วจึงจัดทำทะเบียนคดีและตรวจสอบข้อมูลบุคคล รายละเอียดการดำเนินการปรากฏตามเอกสารวิธีการเชื่อมโยงระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติกับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรภาคผนวก ๑ และภาคผนวก ๒ การจัดทำทะเบียนคดี มี ๙ ขั้นตอนดังนี้ ๑) เข้าสู่ระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ ๒) ติดตั้งเครื่องอ่านบัตรประชาชน (SmartcardReader) และเข้าสู่โปรแกรมการใช้งานโดยใส่รหัสผ่านของผู้มีสิทธิใช้ข้อมูลทะเบียนราษฎร ๓) เมื่อเข้าสู่ระบบสารสนเทศ กรมคุมประพฤติแล้ว ให้เลือกเมนู “คุมประพฤติ” จะปรากฏภารกิจให้เลือก “สืบเสาะ” จากนั้น เลือก “เพิ่มทะเบียนสืบเสาะ กรณีพัก/ลดวันต้องโทษจำคุก” ๔) เมื่อเลือก “เพิ่มทะเบียนสืบเสาะกรณีพัก/ลดวันต้องโทษจำคุก” แล้ว ให้บันทึกข้อมูล เลขประจำตัวประชาชน หรือ ชื่อ – สกุล ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด หรือ ชื่อ – นามสกุล ตามสำนวน แล้ว เลือก “ค้นหา” เพื่อค้นหาประวัติการกระทำผิดในระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ ๕) เมื่อค้นหาทะเบียนประวัติการกระทำผิดแล้ว หากไม่พบประวัติการกระทำผิดในระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ จากนั้นให้เพิ่มทะเบียนโดยไม่สำเนาข้อมูล โดยเลือก “เพิ่มทะเบียนโดยไม่สำเนาข้อมูล”

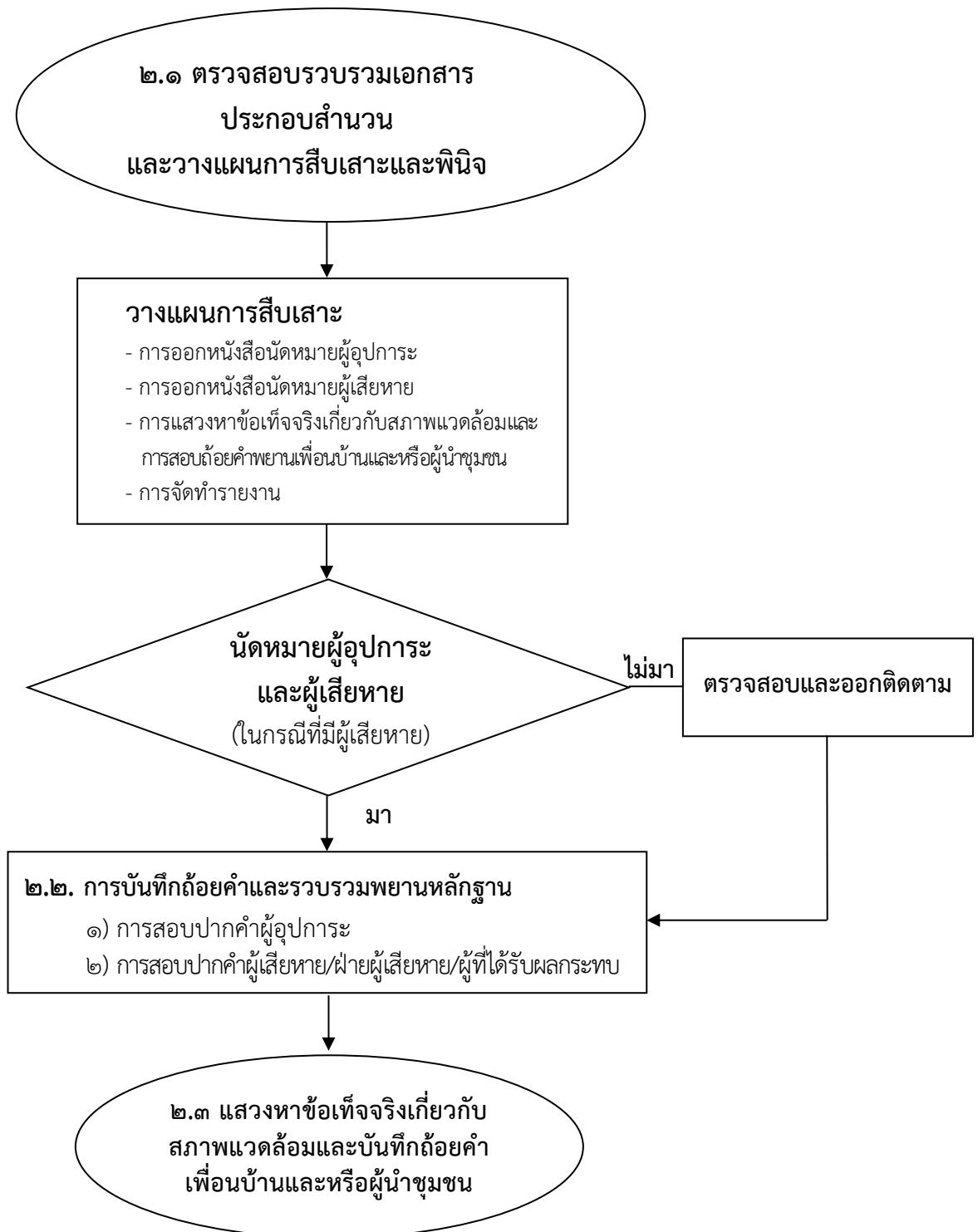
๑. การรับคดี

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๖) เมื่อเพิ่มทะเบียนโดยไม่สำเนาข้อมูลแล้ว จะปรากฏหน้าจอแสดงการเพิ่มทะเบียนคดีสืบเสาะและพินิจกรณีพักการลงโทษ จากนั้นให้เพิ่มทะเบียนคดี ในช่อง “เลขที่ทะเบียนคดี (ปี/ลำดับที่)” โดยกำหนดเลขที่ทะเบียนคดีและเลือกภารกิจพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก กรอกข้อมูลเมนูประวัติส่วนตัว ใส่เลขประจำตัวประชาชน หรือ ชื่อ – สกุล ของผู้ถูกสืบเสาะ และพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ตามหนังสือที่ได้รับจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน ซึ่งขอความร่วมมือให้สำนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจทางสังคมของผู้ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก โดยใช้ข้อมูลจากแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (ส.๑ – ๔๖ ตอนที่ ๑) ให้ถูกต้องครบถ้วน และเลือกตรวจสอบทะเบียนราษฎร์ ๗) เมื่อกรอกข้อมูลเมนูประวัติส่วนตัว ใส่เลขประจำตัวประชาชน หรือ ชื่อ – สกุล ของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดแล้ว จะปรากฏหน้าการค้นหาทะเบียนราษฎร์ ให้เลือก “ค้นหา” ๘) การค้นหาทะเบียนราษฎร์เรียบร้อยแล้ว จะปรากฏข้อมูลบุคคล ได้แก่ เลขบัตรประจำตัวประชาชน ชื่อ นามสกุล เพศ วันเดือนปีเกิด ชื่อบิดา ชื่อมารดา สัญชาติ และที่อยู่ จากนั้นให้ตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวกับข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (ส.๑ – ๔๖ ตอนที่ ๑) ว่าเป็นบุคคลคนเดียวกันกับนักโทษเด็ดขาดตามหนังสือที่ได้รับจากเรือนจำ/ทัณฑสถานซึ่งขอความร่วมมือให้สำนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจทางสังคมของผู้ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุกหรือไม่ หากเป็นบุคคลคนเดียวกันให้สำเนาข้อมูล ๙) เมื่อสำเนาข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลในทะเบียนราษฎร์ดังกล่าวจะไปปรากฏในหน้าทะเบียนคดีสืบเสาะและพินิจพักการลงโทษโดยอัตโนมัติซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการนำเข้าข้อมูลที่เกิดผลจากการพิมพ์ หมายเหตุ การตรวจสอบข้อมูลบุคคลเป็นวิธีการที่สามารถสืบค้นข้อมูลบุคคลจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของสำนักบริหารการทะเบียนกรมการปกครอง โดยผ่านช่องทางระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ รายละเอียดการดำเนินการปรากฏตามภาคผนวก ๓ และระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) รายละเอียดการตรวจสอบข้อมูลบุคคลปรากฏตามภาคผนวก ๔

๑. การรับคดี

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๑.๓ การตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด	ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด ดังต่อไปนี้ ๑.๓.๑. ตรวจสอบจากศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) เป็นการตรวจสอบข้อมูลของผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เพื่อยืนยันว่าเป็นบุคคลคนเดียวกับที่เรือนจำ/ทัณฑสถานขอความร่วมมือสืบเสาะและพินิจ หมายเหตุ ผู้มีสิทธิ เข้าใช้งานระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) มีหน้าที่ในการป้องกันดูแลรักษาข้อมูลบัญชีผู้ใช้งาน (username) และรหัสผ่าน (Password) ของตนเองตลอดจนห้ามใช้ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งห้ามทำการเผยแพร่แจกจ่ายทำให้ผู้อื่นรู้รหัสผ่าน (Password) ของตนเองและต้องรับผิดชอบ ในการใช้งานระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center DXC) ในการตรวจสอบข้อมูลบุคคล ๑.๓.๒ ตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดจากระบบสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ เพื่อตรวจสอบว่า ผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเคยผ่านกระบวนการตามภารกิจของกรมคุมประพฤติหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วพบว่าเคยผ่านการสืบเสาะและพินิจ การควบคุมและสอดส่อง การตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมาก่อน ให้พิมพ์ข้อมูลจากระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติทุกคดีที่ตรวจพบ แล้วนำไปใส่ในสำนวนคดีที่จัดตั้งขึ้น เจ้าหน้าที่ธุรการต้องบันทึกวันที่ตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดและผลการตรวจประวัติการกระทำความผิดว่าพบหรือไม่ แล้วลงข้อมูลที่ปกสำนวน โดยใช้ตรายางเพื่อบันทึกผลคดี ด้านขวาบนของปกโดยมีรายละเอียดว่า พบหรือไม่พบประวัติชื่อผู้ตรวจสอบ และวันที่ตรวจสอบ ดังภาพตัวอย่าง ☐ ตรวจสอบ DXC ☐ พบ ☐ ไม่พบ ☐ ตรวจสอบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ ☐ พบ ☐ ไม่พบ ☐ ตรวจสอบทะเบียนราษฎร ลงชื่อ.....ผู้ตรวจสอบ

แผนภูมิที่ ๓ แสดงขั้นตอนการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๒.๑ ตรวจสอบรวบรวมเอกสารประกอบสำนวนและวางแผนการสืบเสาะและพินิจ	การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกสืบเสาะที่เป็นนักโทษเด็ดขาด พนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการ ตรวจสอบ ศึกษา รวบรวมเอกสารประกอบสำนวนเพิ่มเติมและวางแผนการสืบเสาะและพินิจเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องสำหรับการสรุป วิเคราะห์และประเมินว่าผู้ถูกสืบเสาะที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสมควรได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุกหรือไม่ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ภายหลังจากได้รับมอบหมายสำนวนคดีแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องตรวจสอบเอกสารทั้งหมดว่ามีครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ หากพบว่าเอกสารไม่ครบถ้วน ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนและวางแผนการสืบเสาะและพินิจ ๒.๑.๑ ตรวจสอบ ศึกษา เอกสารประกอบ ดังนี้ เมื่อพนักงานคุมประพฤติแสวงหาและรวบรวมเอกสารประกอบสำนวนครบถ้วนแล้วต้องดำเนินการศึกษาเอกสารดังกล่าว ดังนี้ ๑) การตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด กรณีที่ผู้รับการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดเบื้องต้น หากพบว่าเคยมีประวัติการกระทำความผิด แต่ยังไม่ทราบผลคดีที่ชัดเจน พนักงานคุมประพฤติต้องติดตาม ตรวจสอบ ผลคดีให้ชัดเจนและรวบรวมเป็นหลักฐานไว้ในสำนวนแต่หากตรวจสอบแล้วพบว่าเคยผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติหรือผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่เป็นที่พอใจหรือเคยหลบหนีจากสถานที่ฟื้นฟูฯ เพื่อให้ให้นำข้อมูลมาวิเคราะห์การเสนอความเห็นในรายงานโดยจะต้องแนบหลักฐานประวัติการกระทำความผิดไปพร้อมกับรายงาน ๒) พนักงานคุมประพฤติต้องศึกษาข้อมูล ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดตามแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๑ เพื่อตั้งข้อสังเกตในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด โดยนำประเด็นดังกล่าวไปใช้เป็นข้อมูลสอบปากคำผู้อุปการะแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๑ ประกอบด้วย (๑) ข้อมูลคดี (๒) ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายคดีนี้และหรือคู่คดี (๓) ประวัติภูมิหลัง (๔) ประวัติการกระทำความผิด (๕) การอบรมในเรือนจำ (๖) การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการพัฒนาพฤตินิสัย (๗) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้อุปการะ ๓) การรวบรวมข้อมูลของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจากแหล่งอื่น กรณีที่จำเป็น เช่น คดีสะเทือนขวัญ คดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน ควรตรวจสอบข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ คำพิพากษาเมื่อคดีถึงที่สุด เพื่อนำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งคดี มูลเหตุจูงใจ ผลกระทบต่อสังคม ความสำนึกผิด ความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำประกอบกับสัดส่วนที่ได้รับการลงโทษแล้ว

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๒.๑.๒ การวางแผนดำเนินการ พนักงานคุมประพฤติต้องวางแผนการสืบเสาะและพินิจ เพื่อบริหารจัดการคดีให้เป็นไปตามขั้นตอนภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดและสอดคล้องกับปริมาณคดีที่ได้รับมอบหมาย โดยกำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน ดังนี้ ๑) การนัดหมายผู้อุทธรณ์ ควรวางแผนดำเนินการโดยเร็วภายใน ๗ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่พนักงานคุมประพฤติได้รับคดีและกำหนดวันสอบปากคำและบันทึกข้อมูลโดยเร็ว ทั้งนี้ ในการดำเนินการนัดหมาย พนักงานคุมประพฤติต้องออกหนังสือเรียกพยานบุคคล (ค.ป.๖) เพื่อนัดหมายผู้อุทธรณ์ไปให้ถ้อยคำเกี่ยวกับความยินยอมรับอุทธรณ์ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่สำนักงานคุมประพฤติฯ หรือศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติกู้ได้ แต่หากผู้อุทธรณ์ไม่มาพบพนักงานคุมประพฤติสามารถโทรศัพท์นัดหมายผู้อุทธรณ์ได้ โดยให้บันทึกการติดต่อนัดหมายไว้ในสำนวนคดี ทั้งที่สามารถติดต่อได้และไม่สามารถติดต่อได้ ๒) ในกรณีที่มีผู้เสียหาย การนัดหมายการสอบปากคำผู้เสียหาย ตามแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๑ ควรวางแผนดำเนินการโดยเร็วภายใน ๗ วันทำการ นับตั้งแต่วันที่พนักงานคุมประพฤติได้รับคดี และกำหนดวันสอบปากคำและบันทึกข้อมูลโดยเร็วควรกำหนดวันสอบปากคำผู้เสียหายภายหลังจากสอบปากคำผู้อุทธรณ์แล้ว กรณีที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจะกลับไปพักอาศัยในท้องที่เดียวกับผู้เสียหายให้พนักงานคุมประพฤติติดตามสอบปากคำของผู้เสียหายทุกราย สำหรับกรณีความผิดอาญาสำคัญ ๕ สถานความผิดแม้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจะไม่กลับไปพักอาศัยในท้องที่เดียวกันกับผู้เสียหายพนักงานคุมประพฤดียังคงต้องติดตามสอบถามความเห็นของผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัวหรือผู้ได้รับผลกระทบทุกราย โดยพนักงานคุมประพฤติสามารถส่งประเด็นให้สำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งผู้เสียหายพักอาศัยอยู่ดำเนินการสอบปากคำแทน กรณีที่ไม่มีข้อมูลผู้เสียหายตามแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่/หมายเลขโทรศัพท์ของผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบ จากเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ขอความร่วมมือหรือผู้อุทธรณ์หรืออาจใช้วิธีการอื่น เช่น ขอความร่วมมือคัดถ่ายชื่อตัว - ชื่อสกุล ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากพนักงานสอบสวน/พนักงานอัยการ/ศาลเท่าที่สามารถตรวจสอบได้แล้วให้พนักงานคุมประพฤติรับนัดหมายผู้เสียหายโดยออกหนังสือเรียกพยานบุคคล (ค.ป. ๖) หรือโทรศัพท์นัดหมายในทันทีที่สามารถทำได้ หากพนักงานคุมประพฤติใช้วิธีโทรศัพท์นัดหมายให้บันทึกการติดต่อนัดหมายใส่ไว้เป็นหลักฐานในสำนวนคดีด้วย แต่หากผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติตามที่ได้นัดหมายให้ดำเนินการติดตามสอบถามความเห็นผู้เสียหายในพื้นที่หากดำเนินการแล้วไม่ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายและไม่สามารถติดต่อผู้เสียหายได้ ให้บันทึกรายละเอียดการดำเนินการเก็บเป็นหลักฐาน ๓) การแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและการสอบปากคำพยานเพื่อนบ้านและหรือผู้นำชุมชน ควรกำหนดวันภายหลังจากสอบปากคำผู้อุทธรณ์แล้ว ๔) นำข้อมูลที่ได้อจากการแสวงหาข้อเท็จจริงทั้งหมด มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำรายงาน ๕) การจัดทำรายงานพนักงานคุมประพฤติต้องวางแผนการส่งรายงานล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๕ วันทำการก่อนครบระยะเวลาตามกฎหมายหรือระยะเวลาในกรณีที่มิเหตุพิเศษตามนโยบาย

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๒.๒ การบันทึกถ้อยคำและรวบรวมพยานหลักฐาน	หมายเหตุ ในกรณีที่เป็นคดีสำคัญคดีที่มีผลกระทบต่อประชาชน กรณีความผิดคดีอาญาสำคัญ ๕ ฐานความผิดที่มีเสียหาย คือ ฆ่าพยายามฆ่า ปล้นทรัพย์ พรากรผู้เยาว์ ข่มขืนกระทำชำเรา หรือคดีที่อยู่ในความสนใจของสังคม ที่มีผู้เสียหาย คดีที่มีพฤติการณ์รุนแรง ควรจัดให้มีการประชุมปรึกษาคดีร่วมกันระหว่างพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนและพนักงานคุมประพฤติผู้มีประสบการณ์เพื่อวางแผนและดำเนินการให้มีความรอบคอบและรัดกุมในการเขียนรายงานสืบเสาะและพินิจเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ พนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและภูมิหลังของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ความพร้อมยอมรับของผู้ประกอบการ ความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมของผู้ประกอบการในการควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษ รวมถึงความเห็นของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหาย ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้าน ตลอดจนความเหมาะสมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ระหว่างการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุกโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม ดังนั้น การบันทึกถ้อยคำผู้ประกอบการ ผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหาย ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้าน จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสมควรได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุกหรือไม่ การบันทึกถ้อยคำให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้ ๒.๒.๑ การสอบปากคำผู้ประกอบการ พนักงานคุมประพฤติต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ประกอบการให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนว่าผู้ประกอบการเป็นผู้มีความพร้อมยอมรับการอุปการะผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกด้วยความสมัครใจ และผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเหมาะสม รวมทั้งมีความสามารถในการให้คำแนะนำ ตักเตือนมิให้กระทำความผิด และช่วยเหลือผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดให้ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข การสอบปากคำผู้ประกอบการมี ๒ กรณี ดังนี้ ๑) กรณีที่ผู้ประกอบการมาพบ ก่อนที่จะดำเนินการสอบปากคำผู้ประกอบการให้พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบตัวบุคคลของผู้ประกอบการจากบัตรประจำตัวประชาชน โดยใช้เครื่องอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน ไม่ต้องสำเนา (ตามนโยบาย zero copy) และให้บันทึกข้อมูลดังกล่าวเป็นไฟล์สกุล (pdf) จากนั้นแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ เงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจะต้องปฏิบัติเมื่อได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก โดยมีเงื่อนไขการคุมความประพฤติ การส่งเคราะห์และติดตามผลการคุมความประพฤติแล้วจึงสอบปากคำและบันทึกถ้อยคำของผู้ประกอบการลงในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑-๔๖) ตอนที่ ๒ โดยสอบปากคำให้ได้ข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ - กรณีที่ผู้ประกอบการไม่รับอุปการะพนักงานคุมประพฤติต้องสอบถามเหตุผลการไม่รับอุปการะ - กรณีที่ผู้ประกอบการรับอุปการะพนักงานคุมประพฤติต้องสอบถามข้อมูลทั่วไปของอุปการะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ประกอบการ เช่น นิสัยความประพฤติการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ประวัติการกระทำความผิดที่พักอาศัย สภาพแวดล้อม ลักษณะบ้าน รวมทั้งสอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะที่พักอาศัย แผนที่บ้านตามที่อยู่ของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดว่าทำแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อย ตลอดจนข้อมูลด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังต้องสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการ

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	กับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดโดยละเอียดตลอดจนศักยภาพของผู้ประกอบการในการดูแล และมีแผนการประกอบอาชีพให้กับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด และดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้อย่างชัดเจน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและรับรองว่าจะดูแล ตักเตือนให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติเพื่อกลับตนเป็นคนดีเมื่อพบว่าผิดเงื่อนไขหรือประพฤติไม่เหมาะสม ผู้ประกอบการต้องรายงานให้สำนักงานคุมประพฤติทราบ ในกรณีที่มีเหตุสงสัยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการ พนักงานคุมประพฤติอาจเรียกเอกสารเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมได้ กรณีผู้ประกอบการไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เช่น เป็นญาติของนักโทษเด็ดขาดรายอื่น หรือเป็นเพื่อน เป็นต้น พนักงานคุมประพฤติต้องสอบถามให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับความสัมพันธ์และเหตุผลในการรับเป็นผู้ประกอบการ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด รวมทั้งสอบถามเหตุผลที่ไม่มีผู้ประกอบการหรือบุคคลในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไม่รับเป็นผู้ประกอบการ โดยบันทึกไว้ในแบบ สด - ๔๖ ตอนที่ ๒ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ว่าจะสามารถดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้หรือไม่ ตลอดจนความสามารถในการดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไม่ให้เกิดกลับไปกระทำผิดซ้ำ ข้อสังเกต หากพบว่าบิดาหรือมารดาผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดยังมีชีวิตอยู่ แต่ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไม่ได้แจ้งความประสงค์ให้เป็นผู้ประกอบการ พนักงานคุมประพฤติต้องสอบถามถึงความสัมพันธ์ของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกับผู้ประกอบการและเหตุผลที่บิดา/มารดาไม่ได้เป็นผู้ประกอบการ กรณีองค์กร มูลนิธิ สถานประกอบการ นายจ้าง องค์กรสาธารณประโยชน์ รับเป็นผู้ประกอบการผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ต้องมีคุณสมบัติในการจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ มีบุคลากร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลที่ชัดเจน และมีหนังสือรับรองว่าจะให้การช่วยเหลือดูแลระหว่างคุมประพฤติหรือตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรกำหนด กรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเป็นผู้ป่วยจิตเวช พนักงานคุมประพฤติต้องสอบถามผู้ประกอบการถึงความพร้อมและศักยภาพของผู้ประกอบการในการดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามความพร้อมของสัญญาณดาวเทียม (GPS) เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ พร้อมทั้งความสามารถในการดูแลให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ อีกทั้งยังต้องสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดว่าเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) หรือไม่ หลังจากสอบปากคำผู้ประกอบการแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องให้ผู้ประกอบการอ่านทบทวนและลงลายมือชื่อรับรองถ้อยคำต่อหน้าพนักงานคุมประพฤติ

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	ข้อสังเกต พนักงานคุมประพฤติต้องแจ้งให้ผู้อุปการะหรือญาติทราบว่าการดำเนินการของพนักงานคุมประพฤติทุกขั้นตอนไม่มีค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมแต่อย่างใดและอำนาจในการพิจารณาปล่อยคุมประพฤติเป็นอำนาจของคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก กรมราชทัณฑ์ และไม่ควรแจ้งกำหนดวันปล่อยคุมประพฤติตามที่ปรากฏในเอกสาร (แบบ ส.๑ - ๔๖) เพราะอาจทำให้ผู้อุปการะหรือญาติเข้าใจผิด ๒) กรณีที่ผู้อุปการะไม่มาพบ เมื่อพนักงานคุมประพฤติออกหมายเรียกพยานบุคคล (ค.ป.๖) ให้ผู้อุปการะมาพบแล้ว แต่ผู้อุปการะไม่มาพบ ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้ ๑. ตรวจสอบหมายเลขโทรศัพท์ของผู้อุปการะและโทรศัพท์ติดตามและนัดหมายผู้อุปการะมาพบแล้วดำเนินการสอบปากคำและบันทึกถ้อยคำลงในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๒ ๒. กรณีไม่มีหมายเลขโทรศัพท์หรือมีหมายเลขโทรศัพท์แต่ไม่สามารถติดต่อได้ ให้พนักงานคุมประพฤติออกติดตามยังที่พักอาศัยของผู้อุปการะตามแผนที่ปรากฏในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาด (ส.๑ - ๔๖) อย่างไรก็ตามหากแผนที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ปรากฏแผนที่ในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ให้พนักงานคุมประพฤติประสานไปยังผู้นำชุมชน แต่หากไม่สามารถประสานผู้นำชุมชนได้ให้รายงานข้อขัดข้องไปยังเรือนจำ/ทัณฑสถานที่ขอความร่วมมือเพื่อดำเนินการต่อไป หากพบผู้อุปการะให้สอบปากคำและบันทึกถ้อยคำลงในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๒ หากไม่พบผู้อุปการะให้บันทึกลงในแบบสืบเสาะ พนักงานคุมประพฤติอาจออกหนังสือเรียกพยานบุคคล (ค.ป.๖) ฝากไว้กับบุคคลที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักของผู้อุปการะ กรณีไม่พบผู้ใดอยู่ในบ้านพักอาจฝากไว้กับผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน เพื่อนัดหมายผู้อุปการะไปให้ถ้อยคำต่อพนักงานคุมประพฤติ กรณีผู้อุปการะซึ่งผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดแจ้งไว้ไม่สามารถรับอุปการะได้ เนื่องจากมีเหตุจำเป็น เช่น เจ็บป่วย ถึงแก่กรรม แต่มีบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดมีความยินดี รับอุปการะนักโทษเด็ดขาด ให้พนักงานคุมประพฤติแจ้งผู้อุปการะใหม่ติดต่อนักโทษเด็ดขาดเพื่อแจ้งเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยไม่ต้องสอบปากคำผู้อุปการะใหม่ และมีหนังสือรายงานข้อเท็จจริงให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทราบหรือกรณีผู้อุปการะไม่ได้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ตามที่แจ้งไว้ หรือย้ายที่พักอาศัยไปอยู่นอกเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤตินั้น ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามข้อเท็จจริงให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทราบ ๒.๒.๒ การสอบปากคำผู้เสียหาย/ฝ่ายผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ๑) กรณีที่ผู้เสียหาย/ฝ่ายผู้เสียหายมาพบ ให้พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบว่าผู้เสียหายเป็นบุคคลคนเดียวกันกับผู้เสียหายในคดีที่สืบเสาะและพินิจหรือไม่ โดยใช้เครื่องอ่านข้อมูลจากบัตรประจำตัวประชาชน โดยไม่ต้องส่งพิมพ์(ตามนโยบาย zero copy) จากนั้นพนักงานคุมประพฤติต้องอธิบายวัตถุประสงค์ของการสืบเสาะและพินิจรวมถึงเหตุผลความจำเป็นในการสอบถามผู้เสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายเข้าใจและยินยอมให้ถ้อยคำต่อพนักงานคุมประพฤติ ในการสอบถามผู้เสียหาย ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามผู้เสียหายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกับผู้เสียหาย ความรู้สึกผลกระทบ และความเห็นของผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการปล่อยตัว

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา โดยมีเงื่อนไขการคุมความประพฤติ นอกจากนี้ พนักงานคุมประพฤติควรแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเยียวยา การชดใช้ค่าเสียหายตลอดจนเอกสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหาย (ถ้ามี) เพื่อประกอบการรายงานคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก แต่หากผู้เสียหายไม่ยินยอมให้ถ้อยคำ ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามถึงเหตุผลของผู้เสียหายเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์จัดทำรายงานสืบเสาะและพินิจ กรณีผู้เสียหายที่เป็นนิติบุคคลให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลหรือผู้รับมอบอำนาจ โดยสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกับผู้เสียหาย ความรู้สึกผลกระทบ และความเห็นของผู้เสียหายเกี่ยวกับการปล่อยตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา โดยมีเงื่อนไขการคุมความประพฤติ นอกจากนี้ พนักงานคุมประพฤติควรแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเยียวยา การชดใช้ค่าเสียหายตลอดจนเอกสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับการชดใช้ค่าเสียหาย (ถ้ามี) เพื่อประกอบการรายงานคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก กรณีตรวจสอบพบว่าปัจจุบันผู้เสียหายได้ถึงแก่ความตายแล้ว ให้สอบถามจากบุคคลที่ได้รับผลกระทบ เช่นบิดามารดา บุตร คู่สมรส เป็นต้น แต่หากไม่สามารถติดตามสอบถามความเห็นบุคคลดังกล่าวได้ ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการติดตามเพื่อรายงานต่อคณะอนุกรรมการ ข้อพึงระวัง การสอบถ้อยคำผู้เสียหาย พนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังในการสื่อสารกับผู้เสียหาย โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับเพศ พนักงานคุมประพฤติต้องสื่อสารให้ผู้เสียหายเข้าใจถึงการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันผู้เสียหายร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ และคำนึงถึงผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้เสียหายตลอดจนความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้เสียหายในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามหากผู้เสียหายไม่ประสงค์ให้ถ้อยคำให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการไว้เป็นหลักฐาน การเรียกผู้เสียหายควรติดต่อทางโทรศัพท์ (ถ้ามี) เพื่อชี้แจงให้ผู้เสียหายเข้าใจก่อน ๒) กรณีที่ผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหายไม่มาพบ เมื่อพนักงานคุมประพฤติออกหมายเรียกพยานบุคคล (ค.ป.๖) ให้ผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหายมาพบแล้ว แต่ผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหายไม่มาพบ ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้ ๑. ตรวจสอบหมายเลขโทรศัพท์ของผู้เสียหายและโทรศัพท์ติดตามและนัดหมายผู้เสียหายมาพบแล้วดำเนินการสอบปากคำและบันทึกถ้อยคำลงในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ (แบบ ส.๑ - ๔๖) ตอนที่ ๒ ๒. กรณีไม่มีหมายเลขโทรศัพท์หรือมีหมายเลขโทรศัพท์แต่ไม่สามารถติดต่อได้ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการปัญหาข้อขัดข้องโดยละเอียดเพื่อเป็นข้อมูลเสนอรายงานปัญหาข้อขัดข้องต่อคณะอนุกรรมการ กรณีที่ผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหายมีที่พักอาศัยอยู่นอกเขตความรับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤติให้พนักงานคุมประพฤติส่งประเด็นขอความร่วมมือไปยังสำนักงานคุมประพฤติที่อยู่ในเขตพื้นที่ของผู้เสียหายดำเนินการสอบถามความเห็นของผู้เสียหายแทน

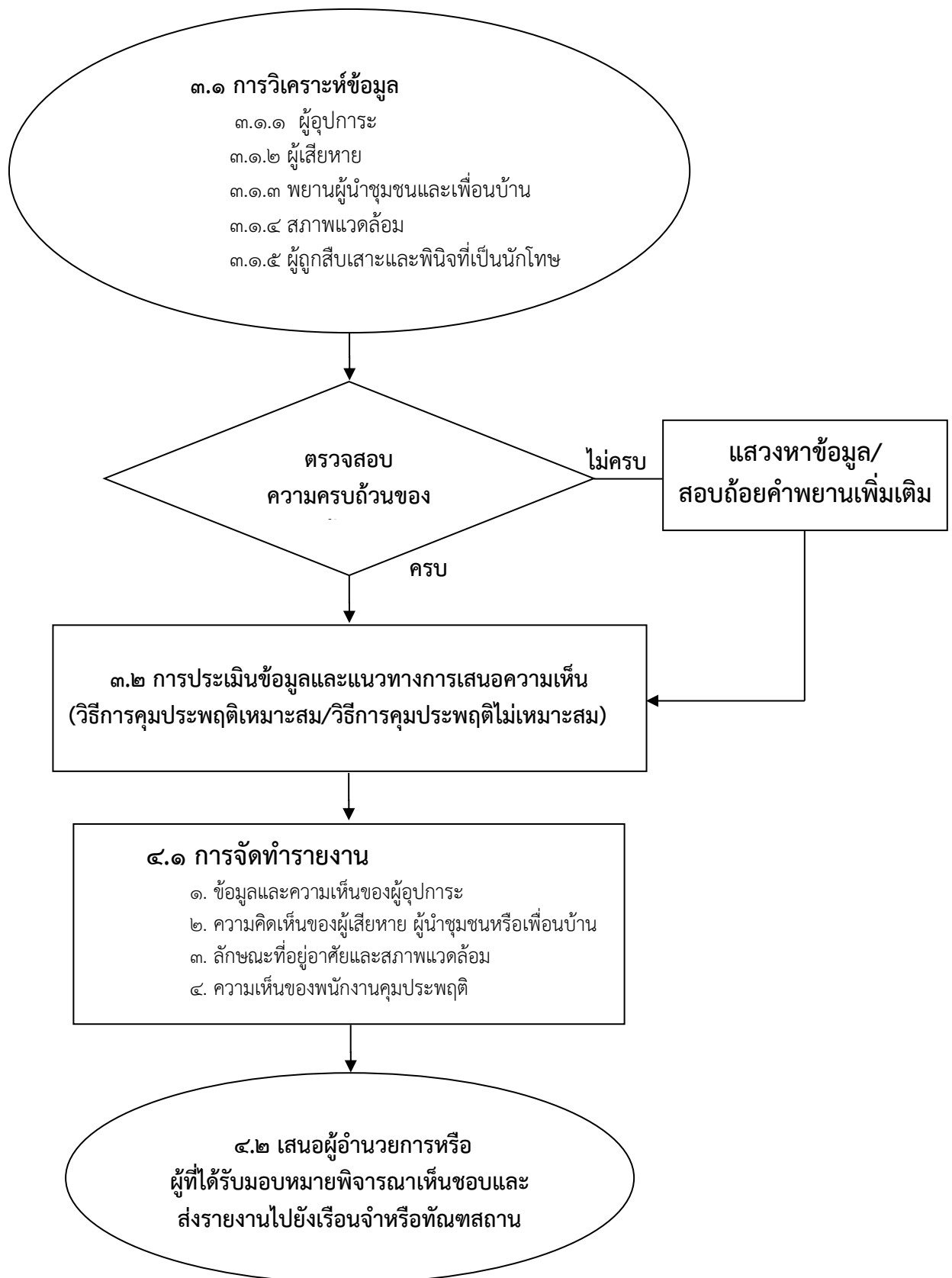
๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๒.๓ แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบันทึกถ้อยคำเพื่อนบ้านและหรือผู้นำชุมชน	หลังจากพนักงานคุมประพฤติสอบปากคำผู้ถูกละเมิดและผู้เสียหายแล้วพนักงานคุมประพฤติต้องออกสืบเสาะบ้านสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของผู้ถูกละเมิดซึ่งผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจะต้องไปพักอาศัยภายหลังได้รับการปล่อยพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก พร้อมทั้งสอบปากคำผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ ดังนี้ ๑) การสืบเสาะบ้านและสภาพแวดล้อม ให้พนักงานคุมประพฤติออกไปสืบเสาะบ้านและสภาพแวดล้อมของผู้ถูกละเมิดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของผู้ถูกละเมิด ลักษณะบ้าน กรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ถูกละเมิดเพื่อนำไปวิเคราะห์ความเหมาะสมของผู้ถูกละเมิดในการอุปการะผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดรวมทั้งสอบถามความเห็นของผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้านเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกละเมิดตามข้อ ๒) ทั้งนี้ ในการดำเนินการสืบเสาะและพินิจพนักงานคุมประพฤติอาจพิจารณา มอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการสอบปากคำผู้ถูกละเมิด ผู้นำชุมชน เพื่อนบ้านและบันทึกสภาพบ้านแทนได้ ๒) การสอบปากคำเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชน การสอบปากคำเพื่อนบ้าน/ ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการพิจารณาปล่อยตัวพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก พนักงานคุมประพฤติต้องอธิบายชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสืบเสาะและพินิจนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยคุมประพฤติ ซึ่งการสอบปากคำเพื่อนบ้าน/ผู้นำชุมชน/พนักงานคุมประพฤติต้องสอบปากคำในประเด็นดังต่อไปนี้ ๑. ความเห็นเกี่ยวกับการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดก่อนครบกำหนดโทษ ๒. นิสัยความประพฤตินักโทษเด็ดขาด ๓. ความพร้อมที่จะรับนักโทษเด็ดขาดกลับเข้าสู่ชุมชน และความปลอดภัยของชุมชนเมื่อปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ๔. ผู้ถูกละเมิดเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมในการควบคุมดูแลนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษ ทั้งในด้านความประพฤติ เช่น นิสัยความประพฤติไม่ปรากฏข้อเสียหายร้ายแรง ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือมีพฤติการณ์ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายและความสามารถที่จะควบคุมดูแลกล่าวตักเตือน และช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดมิให้กระทำความผิดซ้ำและให้ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข เพื่อประกอบการจัดทำรายงานและความเห็น หากพยาน/ผู้นำชุมชนให้ถ้อยคำว่า บุคคลในครอบครัวของผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดและผู้อุปการะเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ/มีพฤติกรรมเสียหาย ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อนักโทษเด็ดขาดได้ โดยระบุให้ชัดเจนว่าบุคคลดังกล่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้ถูกละเมิดและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดและผู้อุปการะอย่างไร ๕. ผู้อุปการะมีการวางแผนในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตภายหลังได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก ๖. ผู้อุปการะมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน และมีสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๒. การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๗. กรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเป็นผู้ป่วยจิตเวช ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามอาการป่วยทางจิตเวชก่อนผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดต้องโทษจำคุกผู้ที่ดูแลนักโทษ ซึ่งอาจจะเป็นผู้อุปการะหรือผู้อื่น รวมทั้งสอบถามความสัมพันธ์ความเกี่ยวพันทางสายโลหิตระหว่างนักโทษและความสัมพันธ์ความเกี่ยวพันทางสายโลหิตผู้อุปการะเป็นญาติใกล้ชิดหรือไม่ มีความสามารถดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด และรับผิดชอบนำผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไปรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤตินั้นถึงสามารถกำกับดูแลให้เข้ารับการรักษอย่างต่อเนื่องได้ ๘. ในคดีที่มีผู้เสียหาย ให้สอบถามความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายผู้เสียหายกับฝ่ายผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดภายหลังจากเกิดเหตุคดีนี้ ว่ายังมีความขัดแย้งหรือโกรธเคืองกันอีกหรือไม่ กรณีที่เพื่อนบ้านให้ถ้อยคำเป็นผลร้ายกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามเพื่อนบ้านรายอื่นเพิ่มเติม จนกว่าได้ข้อยุติว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสมควรได้รับการปล่อยพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุกหรือไม่

แผนภูมิที่ ๔ แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินและขั้นตอนการจัดทำรายงาน

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๓.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล	เมื่อพนักงานคุมประพฤติดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเรียบร้อยแล้ว พนักงานคุมประพฤติต้องประมวลข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้จากการสอบปากคำและบันทึกข้อมูล และพยานหลักฐานเกี่ยวกับผู้ถูกระงับหรือฝ่ายผู้เสียหาย ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ผู้นำชุมชนและเพื่อนบ้าน รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของผู้ถูกระงับ ประกอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดนำมาวิเคราะห์ และประเมินว่าผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสมควรได้รับการคุมประพฤติหรือไม่ โดยวิเคราะห์จากข้อเท็จจริง ดังนี้ ๓.๑.๑ ผู้ถูกระงับ ๑) กรณีที่ผู้ถูกระงับสามารถดูแลได้ ต้องเป็นผู้มีความพร้อมยอมรับการถูกระงับผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกด้วยความสมัครใจ และเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือและความเหมาะสมในการควบคุมดูแลผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจนกว่าจะพ้นโทษ ให้คำนึงถึงศักยภาพของผู้ถูกระงับโดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ ๑. พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถูกระงับกับผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด มีความเกี่ยวข้องหรือมีความเกี่ยวพันทางสายโลหิต มีความรักใคร่ห่วงใย มีความปรารถนาดีที่จะยินดีที่จะดูแล ให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือนให้ผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดแก้ไขปรับปรุงตนเอง ให้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ หรือผู้ถูกระงับกับผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไม่มีความเกี่ยวพันทางสายโลหิตแต่มีความสัมพันธ์อันดี ซึ่งผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดให้ความเคารพ-นับถือ และผู้ถูกระงับมีความสามารถในการให้คำแนะนำ ตักเตือน มิให้ผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกระทำผิดซ้ำและช่วยเหลือให้ผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งพิจารณาอายุของผู้ถูกระงับว่าจะสามารถดูแลว่ากล่าวหรือตักเตือนผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้หรือไม่ ๒. มีความน่าเชื่อถือ มีความประพฤติเหมาะสม นิสัย ความประพฤติไม่ปรากฏข้อเสียหายร้ายแรง ไม่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการกระทำที่ผิดกฎหมาย ๓. ผู้ถูกระงับต้องประกอบอาชีพสุจริตเป็นกิจจะลักษณะมีรายได้เพียงพอสำหรับเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ มีความพร้อมที่จะถูกระงับผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ๔. มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน สภาพแวดล้อมที่พักอาศัยมีความเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ๕. มีการเตรียมความพร้อมและมีการวางแผนให้ผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดดำเนินชีวิตภายหลังได้รับการปล่อยตัว กรณี องค์การ มูลนิธิ สถานประกอบการ นายจ้าง รับผู้ถูกระงับและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ต้องมีคุณสมบัติในการจัดตั้งถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นๆ และมีบุคลากร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลที่ชัดเจน และต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง ๕ ข้อเช่นกัน

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๒) กรณีผู้อุปการะไม่อยู่ในวิสัยที่สามารถดูแลได้ ให้คำนึงถึงข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้ ๑. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปการะกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือไม่มีความเกี่ยวพันทางสายโลหิต ไม่เคยรู้จักมาก่อน เช่น มารดาหรือคู่สมรสของนักโทษเด็ดขาดรายอื่น หรือมีความเกี่ยวพันทางสายโลหิต แต่ความสัมพันธ์ไม่ดี ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไม่ให้ความเคารพ ไม่เชื่อฟัง ไม่มีความนับถือผู้อุปการะ ๒. พิจารณาอายุของผู้อุปการะ หากผู้อุปการะอายุมาก หรือชราภาพ ก็เป็นอุปสรรคในการดูแล ติดตามพฤติกรรมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด แต่หากผู้อุปการะอายุยังน้อยขาดประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต เมื่อผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเกิดปัญหาก็ไม่อาจให้คำแนะนำ ไม่สามารถช่วยเหลือได้ หรือหากผู้อุปการะมีอายุน้อยกว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เมื่อผู้อุปการะว่ากล่าวตักเตือนผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดก็อาจไม่เชื่อฟัง โอกาสที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำก็มีมากกว่า ๓. ไม่มีความน่าเชื่อถือ มีความประพฤติไม่เหมาะสม นิสัยความประพฤติปรากฏข้อเสียหายร้ายแรง มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด/กระทำความผิดกฎหมาย/เคยถูกจับกุมดำเนินคดี ๔. ผู้อุปการะประกอบอาชีพไม่สุจริต ไม่เป็นกิจจะลักษณะมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ไม่มีความพร้อมที่จะอุปการะผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ๕. มีที่พักอาศัยไม่เป็นหลักแหล่งแน่นอน สภาพแวดล้อมที่พักอาศัย ไม่มีความเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เช่น เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษ เป็นแหล่งอาชญากรรมร้ายแรง เป็นต้น ๖. ไม่มีการเตรียมความพร้อมและไม่มีการวางแผนให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดดำเนินชีวิตภายหลังได้รับการปล่อยตัว ๓.๑.๒ ผู้เสียหาย/ฝ่ายผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบทุกคดีที่มีผู้เสียหาย/คดีที่มีผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้พนักงานคุมประพฤตินำข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงและความเห็นของผู้เสียหาย/ฝ่ายผู้เสียหาย/ผู้ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งในส่วนของผู้เสียหายที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันกับผู้อุปการะ ซึ่งผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจะต้องไปพักอาศัยภายหลังได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก และผู้เสียหายในคดีอาญาสำคัญ ๕ ฐานความผิด มาเป็นองค์ประกอบหลักในการวิเคราะห์และประเมิน เช่น กรณีผู้เสียหายได้รับการเยียวยา ชดใช้ค่าเสียหาย ไม่รู้สึกหวาดกลัวและเห็นสมควรใช้วิธีการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก โดยการคุมความประพฤติผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดพนักงานคุมประพฤติอาจนำมาประกอบการวิเคราะห์เสนอความเห็นเพื่อ คุมความประพฤติผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้ กรณีผู้เสียหายยังมีความหวาดกลัว หรือมีความกังวลใจใดๆ และมีความเห็นว่า ไม่สมควรใช้วิธีการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก โดยการคุมความประพฤติผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดพนักงานคุมประพฤติต้องนำมาวิเคราะห์ประกอบข้อมูลของผู้อุปการะและผู้นำชุมชนด้วยความรอบคอบ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมเป็นหลัก

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๓.๒ การประเมินข้อมูลและแนวทางการเสนอความเห็น	๓.๑.๓ พยานผู้นำชุมชนหรือพยานเพื่อนบ้าน ให้พนักงานคุมประพฤตินำความเห็นที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริงมาประกอบการวิเคราะห์และประเมินว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดควรได้รับการปล่อยตัวหรือไม่ โดยเฉพาะกรณีที่ผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้านมีความเห็นไม่สมควรใช้วิธีการคุมคุมประพฤติต้องวิเคราะห์เหตุผลและผลกระทบ ประกอบความพร้อมของผู้อุปการะและสภาพแวดล้อม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและชุมชน ๓.๑.๔ สภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของผู้อุปการะ ให้พนักงานคุมประพฤตินำข้อมูลซึ่งได้จากการออกไปสืบเสาะบ้านและสภาพแวดล้อม มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ด้วยว่ามีความเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษหรือไม่ อย่างไร ๓.๑.๕ ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ให้พนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแสวงหาข้อเท็จจริง ได้แก่ นิสัยความประพฤติ พฤติกรรมเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งประวัติการกระทำความผิด ที่เคยผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติหรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี ควรเสนอความเห็นวิธีการคุมคุมประพฤติไม่เหมาะสม ๓.๒.๑ แนวทางที่ ๑. การเสนอความเห็นวิธีการคุมคุมประพฤติเหมาะสม เมื่อพนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดผู้อุปการะ ผู้เสียหาย ผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของผู้อุปการะ เอื้ออำนวยต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักโทษให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาข้อเท็จจริง และมีความเห็นว่าวิธีการคุมคุมประพฤติเหมาะสมในกรณีดังต่อไปนี้ ๑) ผู้อุปการะ ๑. ประกอบอาชีพสุจริตเป็นกิจจะลักษณะ มีรายได้เพียงพอสำหรับเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ๒. มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน สภาพแวดล้อมที่พักอาศัยมีความเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ๓. มีความน่าเชื่อถือและความประพฤติเหมาะสม นิสัยความประพฤติไม่ปรากฏข้อเสียหายร้ายแรง ไม่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการกระทำที่ผิดกฎหมาย ๔. มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดและยินดีรับเป็นผู้อุปการะ โดยมีความสามารถในการให้คำแนะนำ ตักเตือน มิให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกระทำความผิดซ้ำและช่วยเหลือให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ๕. มีการเตรียมความพร้อมและมีการวางแผนให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดดำเนินชีวิตภายหลังได้รับการปล่อยตัว ๖. กรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเป็นผู้ป่วยจิตเวช ผู้อุปการะต้องมีความสัมพันธ์เป็นญาติใกล้ชิด และมีความสามารถดูแลนักโทษเด็ดขาด และนำนักโทษเด็ดขาดไปรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติ หรือมีการส่งต่อด้านการรักษา และบำบัดฟื้นฟูไปยังสถานพยาบาลหรือโรงพยาบาลจิตเวช

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๒) ผู้เสียหาย (คดีที่มีผู้เสียหาย) ๑. ความเห็นของผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบมีความเห็นควรปล่อยตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนครบตามกำหนดโทษ ๒. มีการเยียวยาหรือชดเชยค่าเสียหาย ๓. กรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดจะกลับไปพักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันกับผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่รู้สึกรบกวนกลัวและยินยอมให้พักอาศัยอยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน ๔. กรณีผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบยังมีความหวาดกลัวหรือมีความกังวลใจใดๆ ต่อการปล่อยตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกและมีความเห็นว่าไม่สมควรใช้วิธีการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกโดยการคุมความประพฤติผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดและพนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาข้อมูลของผู้อุปการะและผู้นำชุมชนโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคมอย่างรอบคอบแล้ว เห็นว่าผู้อุปการะและผู้นำชุมชนมีความสามารถที่จะควบคุมดูแลผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดไม่ให้ไปก่อเหตุกระทบผู้เสียหายหรือกระทำความผิดซ้ำหรือถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่ได้ ๓) ผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน ๑. ความเห็นควรปล่อยตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดก่อนครบกำหนดโทษ ๒. มีความพร้อมที่จะรับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกลับเข้าสู่ชุมชนและความปลอดภัยของชุมชนเมื่อปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาด ๓. กรณีพยานหรือผู้นำชุมชน มีความเห็นว่าไม่สมควรปล่อยตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เมื่อพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์เหตุผลและผลกระทบประกอบความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความพร้อมของผู้อุปการะตลอดจนสภาพแวดล้อมแล้ว เห็นว่าไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของสังคมและชุมชน ๔) ลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม เมื่อพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์แล้วเห็นว่าลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักโทษเด็ดขาดการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดก่อนครบกำหนดโทษไม่เป็นอันตรายต่อสังคม

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๕) การเสนอความเห็นและเสนอเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) เมื่อพนักงานคุมประพฤติรวบรวมข้อเท็จจริงจากการสืบเสาะและพินิจแล้ว ให้พนักงานคุมประพฤตินำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเสนอความเห็นในรายงานสืบเสาะและพินิจ โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) สำหรับกลุ่มผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจำคุก ดังนี้ ๑. กรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดเคยกระทำความผิดซ้ำ/เคยผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ/ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่เป็นที่น่าพอใจ แต่พนักงานคุมประพฤติดูแลเห็นว่ายังสามารถใช้วิธีการคุมประพฤติได้ ให้เสนอความเห็นให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม ๒. ในกรณีผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดมีพฤติการณ์กระทำความผิดในลักษณะที่อุกฉกรรจ์ใช้ความรุนแรง สะเทือนขวัญต่อความรู้สึกของประชาชน สังคมยังไม่ยอมรับ เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบปากคำผู้เสียหายหรือญาติผู้เสียหาย ผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน ระบุว่าผู้เสียหายหรือญาติผู้เสียหายชุมชน ไม่ยินยอมหรือไม่ยอมรับให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก เนื่องจากยังรู้สึกหวาดระแวง หวาดกลัว ไม่ให้อภัย รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยว่าอาจจะเกิดผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของผู้เสียหาย แต่พนักงานคุมประพฤติพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบเสาะและพินิจและมีข้อมูลที่ทำให้เห็นว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดยังอยู่ในวิสัยที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูได้ โดยจะต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ควบคู่กับกระบวนการสอดส่องดูแล ๓. ในกรณีที่พบว่าบ้านสภาพแวดล้อม ไม่เอื้ออำนวยที่จะให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เช่น มีปัญหายาเสพติดรุนแรง มีปัญหาอาชญากรรม เป็นแหล่งอบายมุข แต่พนักงานคุมประพฤติเห็นว่าผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ยังอยู่ในวิสัยที่จะใช้วิธีการคุมความประพฤติได้ ให้เสนอใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ทั้งนี้ ให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาข้อเท็จจริงที่ไม่ควรเสนอให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ดังนี้ <u>ข้อเท็จจริงที่ไม่ควรเสนอในรายงานให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว</u> ๑) ที่อยู่อาศัยของผู้ประกอบการที่ผู้พักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก จะมาพักอาศัยไม่มีความพร้อม เช่น ไม่มีกระแสไฟฟ้า ไม่มีสัญญาณดาวเทียม (GPS) ๒) การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวจะเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ หรือมีความเสี่ยงที่จะทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเสียหายหรือสูญหายหรือไม่สามารถติดตามสัญญาณได้ เช่น ผู้ประกอบอาชีพประมง พนักงานบนเครื่องบิน เป็นต้น ๓) สุขภาพร่างกายเป็นอุปสรรคต่อการใช้งานอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว เช่น เป็นผู้ป่วยติดเตียง ร่างกายบาดเจ็บหรือพิการ มีโรคประจำตัวที่อาจเป็นอันตราย เมื่อใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวเป็นโรคติดต่อ หรือเป็นผู้ที่ปรากฏความผิดปกติทางจิต

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๔) ให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาผู้ที่เคยถูกลงโทษก่อนครบกำหนด เช่น อุบัติเหตุ เจ็บป่วย ให้รอบคอบโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม โดยพิจารณาความเหมาะสมของผู้ถูกลงโทษ เหตุผลและความจำเป็นในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตัว (EM) มาใช้ อนึ่ง ระยะเวลาในการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตัวกับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกกำหนด ๓.๒.๒ แนวทางที่ ๒ การเสนอความเห็นวิธีการคุมความประพฤติไม่เหมาะสม เมื่อพนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ผู้ถูกลงโทษ ผู้เสียหาย ผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้าน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่พักอาศัยของผู้ถูกลงโทษไม่เอื้ออำนวยต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักโทษ และการปล่อยตัวผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด อาจเป็นอันตรายต่อตัวผู้เสียหายหรือฝ่ายผู้เสียหาย หรือชุมชนหรือสังคม ให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาข้อเท็จจริง หากมีองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้เสนอความเห็นวิธีการคุมความประพฤติไม่เหมาะสม ๑) ผู้ถูกลงโทษ ๑. ผู้ถูกลงโทษประกอบอาชีพไม่สุจริต ไม่เป็นกิจจะลักษณะมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว ๒. ไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน สภาพแวดล้อมที่พักอาศัยไม่มีความเหมาะสม ไม่เอื้ออำนวยต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เช่น กรณีผู้ถูกลงโทษมีภูมิลำเนาตามที่แจ้งแต่โดยปกติผู้ถูกลงโทษต้องไปประกอบอาชีพในพื้นที่ห่างไกล เช่น ต่างจังหวัดทำให้ไม่สามารถดูแลและอุปการะผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้ หากผู้ถูกลงโทษมีที่อยู่ไม่ตรงตามข้อมูลที่ได้แจ้งไว้ในแบบบันทึกข้อมูลนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อย (๑๑ – ๑๖) ให้พนักงานคุมประพฤติทำความเข้าใจให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ที่ขอความร่วมมือทราบ ๓. มีความประพฤติไม่เหมาะสม ไม่น่าเชื่อถือ หรือมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ และกระทำความผิดกฎหมาย ๔. ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องใด ๆ กับผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด หรือมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีและไม่ยินยอรับเป็นผู้ถูกลงโทษ ตลอดจนไม่สามารถให้คำแนะนำ ตักเตือน มิให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดกระทำความผิดซ้ำ หรือไม่สามารถช่วยเหลือให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขได้ ๕. ไม่มีการเตรียมความพร้อมและไม่มีการวางแผนให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดดำเนินชีวิตภายหลังได้รับการปล่อยตัว ๒) ผู้เสียหาย กรณีที่พบว่าผู้เสียหายรู้สึกหวาดกลัว มีความกังวลใจใดๆ และมีความเห็นที่ไม่สมควรปล่อย เมื่อพนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เสียหายและสังคม

๓. การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมิน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
	๓) ชุมชน กรณีผู้นำชุมชนหรือเพื่อนบ้านมีความเห็นไม่สมควรปล่อยตัว และพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์เหตุผลและผลกระทบประกอบความพร้อมของผู้อุปการะและสภาพแวดล้อมแล้วเห็นว่าส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสังคมและชุมชน ๔) ลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม เมื่อพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์แล้วเห็นว่าลักษณะที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมไม่มีความเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด เช่น ในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ หรือผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดมีประวัติเคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ต้องไปอยู่กับผู้อุปการะ ซึ่งมีที่พักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งจำหน่ายยาเสพติดให้โทษรุนแรง เป็นต้น ๕) ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาด พบว่าเคยเป็นผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขให้คุมความประพฤติหรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี หรือเป็นผู้ที่เคยผิดเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวโดยเจตนาทำลายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวหรือสายรัดเพื่อหลบหนี ๓.๒.๓ กรณีอื่นๆ เช่น ผู้อุปการะถึงแก่กรรม ผู้อุปการะย้ายที่อยู่ไปแล้วและไม่สามารถติดตามตัวได้ ผู้อุปการะไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติ ฯลฯ พนักงานคุมประพฤติไม่ควรเสนอความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการคุมความประพฤติ ให้จัดทำเป็นรายงานการสรุปข้อเท็จจริงว่าได้มีการดำเนินการอย่างไร พร้อมทั้งแนบหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ใบมรณะบัตร หรือหลักฐานการย้ายที่อยู่ เป็นต้น

๕. การจัดเก็บสำนวน

ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ
๕. การจัดเก็บสำนวน	๑) หลังจากส่งรายงานการสืบเสาะและพินิจแล้ว ให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนบันทึกเลขที่หนังสือส่งรายงานและวันที่ส่งรายงานฯ ในระบบสารสนเทศ กรมคุมประพฤติ ๒) จัดเก็บร่างรายงานสืบเสาะและพินิจ และรายงานสืบเสาะและพินิจไว้ในสำนวนแล้ว จึงส่งมอบสำนวนให้เจ้าหน้าที่ธุรการจัดเก็บ ในกรณีที่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษหรือคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกอนุมัติให้ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่เป็นนักโทษเด็ดขาดได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก ให้ธุรการส่งมอบสำนวนให้พนักงานคุมประพฤติงานควบคุมและสอดส่องผู้รับผิดชอบต่อไป